

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ φροντιστήριο

Α. Οικονομόπουλος – Κ. Ρούτης
 Κάνιγγος 12, Πλ.Κάνιγγος
 τηλ. 210 3824659, 210 3830085
 Internet: www.theorhtiko.gr

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο Κείμενο

A1. Επειδή βλέπουμε ότι κάθε πόλη (-κράτος) είναι ένα είδος κοινότητας και ότι κάθε κοινότητα έχει συγκροτηθεί για χάρη κάποιου αγαθού (πράγματι όλοι κάνουν τα πάντα για χάρη εκείνου που θεωρείται/ φαίνεται ότι είναι αγαθό), είναι φανερό ότι όλες οι κοινότητες αποβλέπουν/ στοχεύουν σε κάποιο αγαθό και μάλιστα αυτή (η κοινότητα) που είναι ανώτερη από όλες και περικλείει όλες τις άλλες αποβλέπει στο ανώτερο από όλα τα αγαθά. Και αυτή είναι η κοινότητα που ονομάζεται πόλη ή πολιτειακώς οργανωμένη κοινότητα/ πολιτική κοινωνία.

Όμως, επειδή η πόλη ανήκει στην κατηγορία των σύνθετων πραγμάτων, όπως όλα εκείνα τα πράγματα που το καθένα τους είναι ένα όλον, αποτελούμενο όμως από πολλά μέρη, είναι φανερό ότι πρώτα πρέπει να ψάξουμε να βρούμε τι είναι ο πολίτης¹ γιατί η πόλη είναι ένα σύνολο από πολίτες. Επομένως, πρέπει να εξετάσουμε/ ερευνήσουμε ποιόν πρέπει να ονομάζουμε/ αποκαλούμε πολίτη και ποια είναι η ουσία της έννοιας πολίτης.

B1. Ο Αριστοτέλης ξεκινάει με παραγωγική συλλογιστική μέθοδο, γιατί πιστεύει ότι το «όλον» είναι «κατά φύσιν». Ο Αριστοτέλης συνήθιζε να αρχίζει την έκθεσή του με μια γενική πρόταση και να προχωρεί ύστερα στην εξέταση των επιμέρους περιπτώσεων. Κατά βάθος πίστευε ότι είναι κατά φύσιν να αναφερόμαστε πρώτα στα κοινά, στα γενικά θέματα και ύστερα να περνούμε στα ειδικά, στα επιμέρους ζητήματα (τά περί ἕκαστον ἴδια). Αυτή, λοιπόν, τη μέθοδο που τη θεωρούσε κατάλληλη για τη μελέτη των φυσικών φαινομένων, την εφάρμοζε και σ' άλλα θέματα.

Ο Αριστοτέλης ως μεγάλος στοχαστής ενσωματώνει στις φιλοσοφικές του αναζητήσεις και τον ορθολογισμό, καθώς πιστεύει ότι το γενικό

μπορεί να συλληφθεί μόνο με το νου, ενώ η εμπειρία μας παρέχει ανεπεξέργαστες πληροφορίες για επιμέρους πράγματα.

Έτσι, λοιπόν, παραθέτει τον εξής συλλογισμό:

α' προκείμενη: Μια κοινωνία στοχεύει σε αγαθό ανάλογο της αξιολογικής βαθμίδας στην οποία βρίσκεται (δηλον... στοχάζονται).

β' προκείμενη: Υπάρχει μια κοινωνία (η πόλη) που κατέχει αξιολογικά την υψηλότερη/ ανώτατη βαθμίδα απ' τις άλλες (αφού περικλείει όλες τις άλλες μορφές κοινωνίας). (ή πασών... τας ἄλλας).

Συμπέρασμα: Ο στόχος της αξιολογικά ανώτερης κοινωνίας (της πόλης) είναι το ανώτερο αγαθό (η ευδαιμονία) [τοῦ κυριωτάτου πάντων].

Βέβαια, λίγο πιο πάνω, ο φιλόσοφος με ένα βραχυλογικό συλλογισμό είχε συνδέσει την έννοια της πόλης με την κοινωνία και με την επιτέλεση κάποιου σκοπού.

α' προκείμενη: Πᾶσα πόλις ἐστὶ κοινωνία τις.

β' προκείμενη: Πᾶσα κοινωνία ἐστὶ συνεστηκυῖα ἕνεκεν ἀγαθοῦ τινος.

Συμπέρασμα: Πᾶσα πόλις ἐστὶ συνεστηκυῖα ἕνεκεν ἀγαθοῦ τινος.

(Παραγωγικός συλλογισμός) → Το συμπέρασμα είναι ενσωματωμένο στον συλλογισμό που προαναφέρθηκε.

Πιο αναλυτικά επισημαίνει ότι όλες οι κοινωνίες επιδιώκουν κάποιο αγαθό και σκοπό. Εκφράζεται δηλαδή καθαρά η τελολογική αντίληψη του Αριστοτέλη για τον κόσμο (ἔντελέχεια). Η πόλη, βέβαια, επιδιώκει το πιο σπουδαίο αγαθό που είναι η ευδαιμονία. Η πόλη ως υπέρτατη μορφή κοινότητας στοχεύει στο ανώτερο αγαθό, όπως για παράδειγμα η τάξη των γεωργών επιθυμεί την καλύτερη διάθεση των γεωργικών προϊόντων για οικονομικό όφελος, αυτοί που πολεμούν μαζί επιδιώκουν τον πλούτο, τη νίκη ή την κατάκτηση εδαφών. Όλες όμως οι μερικότερες κοινωνίες είναι μόρια της πολιτικής κοινωνίας και περιέχονται σ' αυτή. Οι επιμέρους κοινωνικές ομάδες είναι υποδεέστερες της πολιτικής κοινωνίας και «ἀτελείς». Επομένως είναι ευεξήγητο γιατί η ανώτερη κοινωνία στοχεύει στο ανώτερο αγαθό, την ευδαιμονία όλων των μελών της που σχετίζονται με «ἅπαντα τὸν βίον». Η πόλη κράτος δηλαδή δεν έχει στόχο το ειδικό και το συμφέρον της στιγμής, αλλά το συμφέρον του συνόλου για ολόκληρη τη ζωή.

Άρα, η πόλη είναι η τελειότερη μορφή κοινωνίας και ποιοτικά και ποσοτικά. Ποιοτικά γιατί στοχεύει στην εκπλήρωση του ανώτερου αγαθού και ποσοτικά γιατί περιλαμβάνει όλες τις άλλες κοινωνίες, αφού αποτελούν μόριά της (ειδοποιός διαφορά).

B2. Η πόλη - κράτος ανήκει στην κατηγορία των σύνθετων πραγμάτων, είναι ένα όλον που αποτελείται από κάποια μέρη, είναι δηλαδή μια σύνθεση πολιτών. Έτσι ο Αριστοτέλης πριν προσδιορίσει την έννοια της πόλης θα διερευνήσει την έννοια του πολίτη, αφού και αυτή αμφισβητείται. Η πόλη είναι ένα άθροισμα οργανικό με ολοκληρωμένο λειτουργικό σύστημα (πολίτευμα) και καθορισμένες αρμοδιότητες των μορίων της (πολιτών). Η σχέση πόλης και πολιτών είναι αμφίδρομη, διότι η δύναμη της πόλης εκπηγάει από την εξουσία που κατέχει ο πολίτης και ο πολίτης υποχρεώνεται να τηρεί τις αποφάσεις και τους νόμους της πόλης. Βέβαια, ο Αριστοτέλης πιστεύει πρωτίστως στην οντολογική και αξιολογική υπεροχή της πόλης έναντι των ανθρώπων.

Ο Αριστοτέλης για να δώσει τον ορισμό της πόλης χρησιμοποιεί την αναλυτική μέθοδο, αφού θα αναλύσει την έννοια «πόλις» στα συστατικά της για να βρει τα χαρακτηριστικά αυτών, ώστε συνθέτοντάς τα θα έχει τον ορισμό της πόλης. Έτσι προσδιορίζει την πόλη ως ένα πλήθος πολιτών, αλλά για να γίνει αυτό κατανοητό θα εξετάσει πρώτα τι είναι ο πολίτης.

Στη συγκεκριμένη ενότητα ο φιλόσοφος διαπιστώνει ότι, για να μελετήσει το όλον, την πόλη, ως διαμορφωμένο κοινωνικό μόρφωμα που συντίθεται από επιμέρους στοιχεία, μόρια, πρέπει να αναχθεί στο μέρος, στο ειδικό. Έτσι η συλλογιστική του πορεία ανάγεται από το γενικό στο ειδικό, από την πόλη στον πολίτη, συνεπώς χρησιμοποιεί την παραγωγική συλλογιστική πορεία («ή δέ πολιτεία τῶν τήν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τις. Ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων → δηλον ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος»). Επιπλέον, ο φιλόσοφος χρησιμοποιεί και αναλογική συλλογιστική πορεία, όταν προσδιορίζει την έννοια της πόλεως ως προϊόν σύνθεσης, όπως κάθε άλλο από τα σύνθετα πράγματα που αποτελούνται από επί μέρους στοιχεία, μόρια. Ο φιλόσοφος στην περίπτωση της αναλογικής συλλογιστικής υποστηρίζει πως ὅ,τι συμβαίνει στην τάδε περίπτωση συμβαίνει και στην περίπτωση που τον απασχολεί («ὅπως ἐκεῖ, ἔτσι καὶ ἐδῶ»). Είναι φανερή η συγκεκριμένη πορεία της σκέψης στο σημείο: «Ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων → καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὄλων μὲν συνεστώτων δ' ἐκ πολλῶν μορίων».

Η έννοια, λοιπόν, του πολίτη συνδέεται με το πολίτευμα κάθε πόλης κράτους, γι' αυτό δεν υπάρχει συμφωνία για την έννοια της λέξης αυτής. Κάποιος που είναι πολίτης σε μια δημοκρατική πόλη δεν θεωρείται πολίτης σε μια ολιγαρχική, γιατί διαφοροποιούνται τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί ένας πολίτης. Σ' ένα ολιγαρχικό καθεστώς κριτήρια για την

απόδοση της ιδιότητας του πολίτη είναι η καταγωγή, το εισόδημα, το είδος της απασχόλησης, ενώ σ' ένα δημοκρατικό τα πολιτικά δικαιώματα που έχει ένας ενήλικας, ελεύθερος άνδρας, γνήσιος πολίτης και η απορρέουσα απ' αυτά συμμετοχή στα κοινά και στα όργανα λήψης αποφάσεων (βουλή των πεντακοσίων, εκκλησία του δήμου). Στη δημοκρατία ο πολίτης αποτελεί το θεμέλιο λίθο για τον πολιτικό βίο και την άσκηση του πολιτεύματος.

Ακολούθως στην 16^η ενότητα ο Αριστοτέλης παρουσιάζει τα δύο κυριότερα και ασφαλέστερα γνωρίσματα του πολίτη. Πολίτης, λοιπόν, είναι:

A) Αυτός που μπορεί να δικάζει ως μέλος δικαστηρίου, για παράδειγμα στην Ηλιαία, δηλαδή να μετέχει στις δικαστικές λειτουργίες και να απονέμει με ωριμότητα και νηφαλιότητα δικαιοσύνη, που αποτελεί την «κρατίστη» των αρετών και συστατικό στοιχείο της πόλης, αφού μόνο έτσι διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της. Μια τέτοια πόλη δέχεται ότι οι πολίτες είναι υπεύθυνοι, σοβαροί, συνειδητοποιημένοι και επομένως κατάλληλοι να παίρνουν ορθές δικαστικές αποφάσεις. Έτσι αναπτύσσεται στον πολίτη το αίσθημα του δικαίου και η πίστη στην αμεροληψία κατά την απόδοση δικαιοσύνης. Παράλληλα δημιουργείται μια στέρεη σχέση μεταξύ πολιτών και πόλης και διαμορφώνονται ελευθερόφρονες πολίτες.

B) Αυτός που μπορεί να συμμετέχει στην πολιτική εξουσία, τη διοίκηση του κράτους και τα όργανα λήψης αποφάσεων (βουλή των πεντακοσίων, εκκλησία του δήμου), στις πολιτικές συζητήσεις, τη θέσπιση νόμων και τη λήψη αξιωμάτων, κληρωτών και αιρετών. Ο πολίτης, λοιπόν, ορίζεται ως προς το πλαίσιο συμμετοχής του στους πολιτειακούς θεσμούς, παρέμβασής του στα κοινά, με στόχο την κοινωνική ευδοκίμηση και την ποιοτική αναβάθμιση των όρων ύπαρξης των πολιτών και όχι την προσωπική αναρρίχηση και την εξυπηρέτηση ιδιοτελών σκοπών. Ένας τέτοιος ορισμός, όπως είναι έκδηλο, βρίσκει την πληρέστερη εφαρμογή του κυρίως σε δημοκρατικά πολιτεύματα και όχι τόσο σε άλλα, γιατί δεν υπάρχουν σ' αυτά συλλογικές μορφές διοίκησης, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα ευρείας συμμετοχής των πολιτών σ' αυτές.

Καταλήγει έτσι σ' ένα ασφαλές, σταθερό συμπέρασμα: γνήσιος πολίτης είναι αυτός που παίρνει μέρος στις πολιτικές λειτουργίες, αυτός που συμμετέχει έμπρακτα και υπεύθυνα στα κοινά και την εξουσία καθώς και στα όργανα απονομής δικαιοσύνης. Η συμμετοχή στις δικαστικές λειτουργίες είναι βασικό στοιχείο για τον ορισμό της έννοιας του πολίτη

και για τον Πλάτωνα. Μάλιστα γι' αυτόν η μη συμμετοχή σ' αυτές ισοδυναμούσε με μη συμμετοχή στο σύνολο των λειτουργιών της πόλης.

Συνδυάζει, λοιπόν, ο φιλόσοφος την «τέλειαν πόλιν» με τους «τελείους πολίτας», αφού η πόλη είναι το όλον και ο πολίτης το μέρος. Ολοκληρωμένη πόλη είναι αυτή που αποτελείται από ολοκληρωμένους γνήσιους πολίτες, που έχουν πλήρη πολιτικά δικαιώματα και μπορούν να συμμετέχουν στην πολιτική και δικαστική εξουσία. Ένα τέτοιο σύνολο πολιτών μπορεί να επιτύχει όχι μόνο το «ζῆν» αλλά και το «εὖ ζῆν». Γι' αυτό ο αριθμός των πολιτών δεν είναι τυχαίος, αλλά ανάλογος με τη γεωγραφική της έκταση και τόσος ώστε να διασφαλίζεται η σωστή διοίκηση, η άμυνα και η αυτάρκεια του βίου, γεγονός που επιτυγχάνεται και από την επαρκή παραγωγή αγαθών και την ορθολογιστική αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών μέσα από τον εύστοχο καταμερισμό της εργασίας.

Επομένως η πόλη (οριστέα έννοια) αποτελείται από μία δυναμική ομάδα ανθρώπων (γένος → πλήθος) που είναι πολιτικά και κοινωνικά ενεργοποιημένη, που εκπληρώνει όχι μόνο τις βιολογικές αλλά και ανώτερες, ηθικές και πνευματικές ανάγκες, ενώ παράλληλα διασφαλίζει όσα η πόλη έχει ανάγκη σε κάθε τομέα (οικονομικό, στρατιωτικό, κ.ά.), χωρίς καμία εξωτερική συνδρομή (ειδοποιός διαφορά → τοιούτων: ποιοτικός χαρακτηρισμός και ικανόν...: ποσοτικός χαρακτηρισμός).

B3. Η πόλη είναι η τρίτη μορφή κοινωνικής συμβίωσης που απαρτίζεται από πολλές κώμες, οικισμούς. Αυτή είναι μια ολοκληρωμένη κοινωνική οντότητα. Ο αριθμός των κωμών, που την συναποτελούν, πρέπει να είναι περιορισμένος για να διασφαλίζεται η ευνομία, η αυτάρκεια, η προστασία των μελών της και γενικώς να υπάρχει ισορροπία. Οι στόχοι της είναι υψηλοί, αφού επιδιώκει όχι μόνο το «ζῆν» αλλά το «εὖ ζῆν», (= μία ανώτερη ποιοτικά ζωή) την ευδαιμονία, την ολοκλήρωση. Αυτό το τρίτο στάδιο είναι το τελικό (= τέλος, τελείωση, ολοκλήρωση της εξελικτικής πορείας) και το υψηλότερο όλων. Η πόλη είναι τέλεια, γιατί έχει ολοκληρώσει τον εξελικτικό της κύκλο (οικία → κώμη → πόλη). Η στιγμή της ολοκλήρωσης δηλώνει και το τέλος της εξέλιξης, η οποία όμως δεν οδηγεί σε μια τελική φθορά αλλά σε μια τελική ολοκλήρωση.

Η πόλη αρχικά διασφαλίζει την επιβίωσή της, την υλική αυτάρκεια και έπειτα το «εὖ ζῆν» και την ευδαιμονία, το ανώτερο από όλα τα αγαθά, δηλαδή την ευτυχία που προκύπτει μέσα από μια ανώτερη ποιοτικά ζωή.

Αυτή η ευδαιμών πόλη παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να γευτούν κάθε είδους αγαθά (υλικά, κοινωνικά, πνευματικά) και να έχουν μια άνετη ζωή.

Επιπροσθέτως, στο μεταφρασμένο κείμενο τονίζεται ότι η «φύσις» είναι το τέλος. Η φύση ενός όντος είναι η μορφή που έχει κατά τη στιγμή της τελείωσής του. «Φύσις» ενός πράγματος είναι η υφή του, η ιδιαιτερότητά του, η ουσία του – αυτό που το κάνει να είναι ό,τι είναι. Το «τέλος» ενός πράγματος δεν είναι το πέρας στο χώρο ή η τελευταία στιγμή μιας χρονικής διάρκειας σε σχέση με αυτό. Η λέξη «τέλος» έχει δύο σημασίες. Τέλος ενός πράγματος είναι: α) ο σκοπός στον οποίο αυτό κατατείνει, β) η ολοκλήρωση των εξελικτικών διαδικασιών που συνδέονται με την πλήρη αξιοποίηση της φύσης του, άρα η πλήρης εκδίπλωσή του, η τελείωση και η τελειότητά του. Και επειδή ο σκοπός ενός πράγματος εμπεριέχει «δυνάμει» την τελείωση και την τελειότητά του και κατατείνει προς αυτές, οι δύο σημασίες της λέξης «τέλος» - καλύτερα: οι δύο εκφάνσεις της έννοιας του «τέλους», ο σκοπός και η τελείωση – ταυτίζονται απολύτως. Το τέλος είναι κάτι το φυσικό, ο λόγος για τον οποίο έρχεται κάτι στην ύπαρξη, αποκτά υπόσταση και σταδιακά οδηγείται στην τελειότητα, πραγματώνοντας έτσι τον φυσικό του προορισμό. Η πορεία αυτή προς την κατάκτηση της μορφής και την επιτέλεση του σκοπού ονομάζεται εντελέχεια (= «κινούσα αίτια», μια φυσική εσωτερική δύναμη, ενώ η τελική αιτία είναι ο σκοπός, το «ού ένεκα»).

Τα παραπάνω αποδίδονται με τους εξής συλλογισμούς:

1) α' προκείμενη: Οι πρώτες κοινωνίες (οίκος- κώμη) είναι φυσικές υπάρξεις.

β' προκείμενη: Η πόλη είναι ολοκλήρωση των πρώτων κοινωνικών οντοτήτων (η πόλη προήλθε απ' τη συνένωση αυτών)

Συμπέρασμα: Η πόλη είναι φυσική ύπαρξη (πόλις φύσει ἐστί).

Αυτός ο συλλογισμός δεν είναι τόσο ισχυρός, γιατί στο αρχαίο κείμενο η πρώτη προκείμενη διατυπώνεται υποθετικά.

2) α' προκείμενη: Η φύση είναι ολοκλήρωση (τέλος).

β' προκείμενη: Η πόλη είναι ολοκλήρωση (των πρώτων κοινωνικών οντοτήτων).

Συμπέρασμα: Η πόλη υπάρχει εκ φύσεως.

Η πόλη επιδιώκει το πιο σπουδαίο αγαθό που είναι η ευδαιμονία. Η πόλη ως υπέρτατη μορφή κοινότητας στοχεύει στο ανώτερο αγαθό. Όλες όμως οι μερικότερες κοινωνίες είναι μόρια της πολιτικής κοινωνίας και περιέχονται σ' αυτή. Οι επιμέρους κοινωνικές ομάδες είναι υποδεέστερες

της πολιτικής κοινωνίας και «άτελεϊς». Ο οἶκος είναι η πρώτη ομάδα συνύπαρξης των ανθρώπων, η πρώτη μορφή κοινωνικής συμβίωσης, που σχηματίζεται απ' τη σύζευξη άνδρα και γυναίκας. Στόχος της είναι η διαίωσιση του είδους, η επιβίωση και η ασφάλεια των μελών και η ικανοποίηση των στοιχειωδών βιοτικών αναγκών. Η κώμη είναι η δεύτερη μορφή κοινωνικής συμβίωσης και αποτελείται από πολλές οικογένειες, που η μια προέρχεται από την άλλη. Είναι, δηλαδή, κοινωνία γένους. Δημιουργείται «κατά φύσιν», όπως και ο οἶκος, υπερβαίνει όμως τους σκοπούς αυτού, αφού δεν ικανοποιεί μόνο καθημερινές ανάγκες, αλλά και ανώτερες, διαρκέστερες αυτών, όπως η λατρεία του θείου και η απονομή δικαιοσύνης. Επίσης επιτρέπει μεγαλύτερο καταμερισμό εργασιών και επομένως την ικανοποίηση μεγαλύτερου φάσματος αναγκών, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζει πληρέστερη προστασία από τυχόν επιθέσεις άλλων ανθρώπων ή ζώων.

Επομένως είναι ευεξήγητο γιατί η ανώτερη κοινωνία στοχεύει στο ανώτερο αγαθό, την ευδαιμονία όλων των μελών της που σχετίζονται με «ἅπαντα τόν βίον». Η πόλη κράτος δηλαδή δεν έχει στόχο το ειδικό και το συμφέρον της στιγμής, αλλά το συμφέρον του συνόλου για ολόκληρη τη ζωή. Γι' αυτό άλλωστε είναι η τέλεια κοινωνία.

B4. Βλέπε σχολικό βιβλίο σελ. 178 – 179 από: «*Διαβάζοντας τις ενότητες... έως... βρίσκεται έξω από την πόλιν*».

B5.

- ✘ **ενόραση:** ὄρωμεν
- ✘ **σύσταση:** συνεστηκυῖαν/ συνεστῶτων
- ✘ **κατάσχεση:** περιέχουσα/ μετέχοντες
- ✘ **σύγκλητος:** καλεῖν/ καλουμένη
- ✘ **κειμήλιο:** συγκειμένων
- ✘ **σκόπιμος:** σκεπτέον
- ✘ **άρχοντας:** ἀρχής
- ✘ **άφαντος:** φανερόν
- ✘ **ρητό:** λέγομεν
- ✘ **άφιξη:** ἰκανόν

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Δεν καταγγέλλεται, λοιπόν, και από κάποιους μετοίκους και δούλους τίποτα σχετικά με τις στήλες του Ερμή αλλά (καταγγέλλονται) κάποιες αποκοπές άλλων αγαλμάτων που είχαν γίνει παλαιότερα από νεότερους πάνω στο παιχνίδι και το κρασί και παράλληλα (καταγγέλλεται) ότι τα μυστήρια λαμβάνουν χώρα στα σπίτια για εξύβριση· γι' αυτά και τον Αλκιβιάδη κατηγορούσαν και αυτά πιστεύοντας όσοι κατεξοχήν ενοχλούνταν με τον Αλκιβιάδη επειδή εμπόδιζε αυτούς να μη κυριαρχήσουν με σιγουριά λόγω αυτών στο λαό και επειδή θεώρησαν πως, αν αυτόν εκδιώξουν, θα μπορούσαν να' ναι πρώτοι, μεγαλοποιούσαν (τα πράγματα) και φώναζαν ότι τάχα οι μυστικές συναντήσεις και η αποκοπή των Ερμών έγιναν με σκοπό την κατάλυση της δημοκρατίας και (ότι τάχα) τίποτα από αυτά δεν έγινε χωρίς την σύμπραξη εκείνου επιλέγοντας ως τεκμήρια την άλλη στις ασχολίες (του) αντιδημοκρατική του παράνομη συμπεριφορά.

Γ2.

- ✎ **τινων:** τινά
- ✎ **ὑβρει:** ὑβριν
- ✎ **ὄντι:** οὔσι(ν)
- ✎ **μάλιστα:** μάλα
- ✎ **ἐπητιῶντο:** ἐπαιτιῶ
- ✎ **ὑπολαμβάνοντες:** ὑποληφθεῖσι(ν)
- ✎ **ἐξελάσειαν:** ἐξελῶεν (σπάνια ἐξελάσοιεν)
- ✎ **ἐβόων:** βοᾶν
- ✎ **εἶη:** ἔσται
- ✎ **ἐπράχθη:** πεπράχθω

Γ3α.

- ✎ **περί τῶν Ἑρμῶν**: εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στο «μηνύεται».
- ✎ **ὑπό νεωτέρων**: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο «γεγεννημένοι».
- ✎ **τά μυστήρια**: υποκείμενο κατά πρόταξη του «ποιεῖται» (αττική σύνταξη).
- ✎ **τον Ἀλκιβιάδην**: αντικείμενο του «ἐπητιῶντο».
- ✎ **δήμου**: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο «καταλύσει».
- ✎ **αὐτοῦ**: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική υποκειμενική στο «παρανομίαν».

Γ3β. Πρόκειται για εξαρτημένο (από τη μετοχή ιστορικού χρόνου «νομίσαντες») πλάγιο υποθετικό λόγο, γιατί η απόδοσή του είναι απαρέμφατο και όχι ρήμα κύριας πρότασης.

Πιο συγκεκριμένα:

- ✎ **Υπόθεση**: εἰ + ευκτική (ἐξελάσειαν)
- ✎ **Απόδοση**: δυνητικό απαρέμφατο (ἄν εἶναι)

Άρα, πρόκειται για πλάγιο υποθετικό λόγο που δηλώνει την απλή σκέψη του ομιλούντος.

**Επιμέλεια: Γεωργονίκου Γεωργία
Κολοκυθά Δήμητρα
Μαντουβάλου Ηλιόχαρη
Μανωλάκη Αγγελική**